

Datum 2023-11-08

Ärendenummer SLK-2023-00674

Socialdepartementet

s.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia till

louise.a.andersson@regeringskansliet.se

Diarienummer S2023/02208

Göteborgs Stads remissyttrande – Uppdrag att möjliggöra bättre tillgång till hälso- och sjukvård i hela landet genom främjande av etablering i glesbygd (Ds 2023/23)

Kap. 5 Promemorians förslag

Kap. 5.1 Upphandlande myndigheter ska beakta mindre företags möjligheter att delta i upphandlingar av hälso- och sjukvårdstjänster

Göteborgs Stad avstyrker förslagen i sin helhet.

Göteborgs Stad anser att eventuell reglering i LOU bör ha som syfte att åstadkomma en förändring av lagstiftning. Förändringen som föreslås i LOU är ingen direkt ändring av nu gällande rätt, utan endast ett förtydligande. LOU är redan nu en lagstiftning med en blandning av övergripande respektive hög detaljeringsgrad. Regeringen har tidigare gjort förändringar för att komma från detta, men nu föreslås alltså en ny detaljering.

Göteborgs Stad konstaterar att förslaget omfattar CPV-koderna från 85000000-9 till 85323000-9. Detta innebär att alla tjänster inom socialvård och äldreomsorg inkluderas. För Göteborgs Stad innebär det till exempel vård- och omsorgsboenden för äldre, boenden för personer med funktionsnedsättning, familjehemsplaceringar, korttidsboenden och missbruksvård. Göteborgs Stad delar inte bilden av att det inom dessa tjänster finns en utmaning med förekomsten av små- och medelstora leverantörer. Det finns därtill ofta, av helt naturliga skäl, en stark koppling till närområdet för olika boenden, ett vård- och omsorgsboende är exempelvis alltid placerat lokalt med hänsyn till de äldres behov. Om det finns enskilda tjänster inom socialvård och äldreomsorg som har utmaningar kring frågan om små- och medelstora företag eller etablering i glesbygd behöver det specificeras tydligare i utredning.

Upphandlande myndigheter beaktar en mängd frågor i en upphandling. Det rör sig exempelvis om följsamhet mot speciallagstiftning, krav på god ekonomisk hushållning, kvalitetsparametrar och hållbarhetsaspekter. Detta görs, men det innebär inte att det skapas en särskild dokumentation för varje frågeställning. Att kräva att upphandlande myndigheter i samtliga upphandlingar i berörda områden, i en redan administrativt omfattande process, ska producera ytterligare dokumentation är tveklöst betungande.

Konkurrensverket föreslås i lag och förordning ges ett bemyndigande att meddela föreskrifter om vad som behövs för att uppfylla kravet på riktlinjer för hur mindre företags deltagande i upphandlingar av hälso- och sjukvårdstjänster ska beaktas. Vidare får tillsynsmyndigheten förelägga en upphandlande myndighet att besluta om riktlinjer om intresset för mindre företags deltagande. Ett sådant föreläggande får förenas med vite.

Det motiveras dock inte närmare i utredningen hur detta avvägts och motiverats. Göteborgs Stad anser att en avvägning behöver göras av den verkliga nyttan med en sådan specifik vitesmöjlighet i förhållande till den administrativa insats en ordning med vite innebär.

Upphandlingsmyndigheten har uppdrag att ge råd och vägledning till upphandlande myndigheter i upphandlingsfrågor. För det fall en regel kring mindre företags deltagande i upphandling införs, bedömer Göteborgs Stad att ett bättre alternativ är om Upphandlingsmyndigheten får i uppdrag att ge råd och stöd kring tillämpningen.

Göteborgs Stad har följt upp andelen små- och medelstora företag av stadens inköp under många år. Någon specifik analys av inköpen inom äldreomsorg eller socialvård görs dock inte. Andelen små- och medelstora företag varierar inte mer än marginellt mellan åren. Den senaste mätningen som publicerades är för 2021 (år 2022 publiceras i oktober) och den visar att andelen små och medelstora företag är 92 procent av leverantörerna totalt i staden och 86 procent av leverantörerna på centrala ramavtal. Av den totala inköpsvolymen härrör 53 respektive 54 från små och medelstora företag. Anledningen till att inköpsvolymen är högre hos de större leverantörerna är till stor del att exempelvis stora bygg- och anläggningsentreprenader av naturliga skäl levereras av stora leverantörer. Sammantaget kan konstateras att staden generellt har många små- och medelstora företag, både i antal och i volym mätt i inköp.

Kap. 5.3 Det behövs fler åtgärder för att säkerställa tillgång till jämlik vård i hela landet, i synnerhet i glesbefolkade områden

Göteborgs Stad är positiv till att regeringens deltagande i arbetet med kompetensförsörjningen. Kompetensförsörjning inom såväl hälso- och sjukvård som socialtjänst är en stor utmaning och frågan är väl känd. På sidan 351 i SOU 2022:41 Nästa steg - Ökad kvalitet och jämlikhet i vård och omsorg för äldre görs bedömningen att ”varken regioner eller kommuner fullt ut har anpassat hälso- och sjukvårdens tillgänglighet eller organiseringen av primärvården till de ökade kraven inom kommunens primärvård. Bemanningen och hälso- och sjukvårdspersonalens kompetens är inte tillräcklig. Organiseringen av primärvården motverkar i vissa fall förutsättningarna för att ge en god och nära vård. Generellt lever varken regioner eller kommuner upp till de åtaganden som följer av nuvarande lagstiftning”.

Göteborgs Stad saknar det kommunala perspektivet i utredningen. God och nära vård innebär nya och större krav på såväl regionens som kommunens primärvård. Göteborgs Stad anser att det är av högsta vikt att belysa såväl den kommunala som den regionala primärvården i det fortsatta arbetet med kompetensförsörjningen.

I sammanhanget vill Göteborgs Stad relatera till Myndigheten för vård- och omsorgsanalys utvärderingar inom deras uppdrag från regeringen att utvärdera omställningen till en god och nära vård. Enligt myndigheten står den kommunala hälso- och sjukvården för en dryg tredjedel av den totala kostnaden för den samlade primärvården. I delrapporten ”Nära vård i sikte” 2021:8 konstaterar myndigheten att kostnadsökningen för omställningen till en nära vård i Sverige främst tycks ske inom kommunernas hälso- och sjukvård. Enligt myndigheten ökar kommunernas kostnader dock inte i förhållande till antalet inskrivna patienter, vilket tyder på att kommunerna vårdar patienter med mer komplexa behov. Myndigheten beskriver vidare i delrapporten att regeringen i har bedömt att kommunerna kommer att ha en nyckelroll i utvecklingen av den nära vården då allt fler äldre med komplexa vårdbehov kommer att vårdas inom den kommunala primärvården. Myndigheten konstaterar dock att kommunerna inte har fått ta del av satsningarna i förhållande till hur stor andel som kommunerna faktiskt utgör av den totala primärvården.

Kap. 6 Konsekvenser av promemorians förslag och bedömningar

Utredningens förslag om förändringar i upphandlingslagstiftningen innebär att Göteborgs Stads löpande kostnader för administration inom upphandling ökar. Göteborgs Stad har inga upphandlingar inom LOL och LOF. Något frigörande av resurser i förhållande till att dessa lagstiftningar upphör kan därmed inte inhämtas av staden. I och med att CPV-koderna innefattar även socialvård och äldreomsorg är den ökade administrativa bördan omfattande för det fall förslagen beslutas.

Vid behandling av ärendet i kommunstyrelsen förekom skiljaktiga meningar:

Marina Johansson (S) yrkade att kommunstyrelsens yttrande skulle ha den lydelse som anges ovan, enligt stadsledningskontorets förslag.

Axel Josefson (M) yrkade avslag på stadsledningskontorets förslag.

Vid omröstning röstade Daniel Bernmar (V), Viktoria Tryggvadottir Rolka (S), Ingrid Andreae (S), Jörgen Fogelklou (SD), Jenny Broman (V), Marina Johansson (S), Karin Pleijel (MP) och ordföranden Jonas Attenius (S) röstade för bifall till Marina Johanssons yrkande.

Axel Josefson (M), Ann Catrine Fogelgren (L), Elisabet Lann (KD) samt tjänstgörande ersättarna Nina Miskovsky (M) och Anneli Rhedin (M) röstade för bifall till Axel Josefsons yrkande.

Kommunstyrelsen beslutade med åtta röster mot fem att bifalla Marina Johanssons yrkande.

Representanterna från M, L och KD antecknade som yttrande en skrivelse från den 31 oktober 2023 (bilaga A).

Göteborg den 8 november 2023
GÖTEBORGS KOMMUNSTYRELSE

Jonas Attenius

Mathias Sköld

Yttrande från M, L och KD avseende Remiss från Socialdepartementet - Uppdrag att möjliggöra bättre tillgång till hälso- och sjukvård i hela landet genom främjande av etablering i glesbygd (Ds 2023/23)

Utredningens syfte att skapa förutsättningar för att fler små- och medelstora företag ska kunna erbjuda hälso- och sjukvård även i glesbygd är viktigt och högaktuellt. Inte minst i ett läge då landets hälso- och sjukvård står inför enorma utmaningar. Även i Göteborg ser vi att små- och medelstora företag har svårt att etablera sig inom hälso- och sjukvården, eftersom upphandlingar och andra förutsättningar ofta utformas på ett sätt som kräver att utföraren är både resursstark och uthållig. Eftersom statistik i stor utsträckning saknas på detta område i Göteborg är det dock svårt att i nuläget göra någon djupare analys av stadens aktuella situation. Vi konstaterar också att en storstad som Göteborg inte är huvudfokus för utredningen, som siktar in sig på glesbygden i Sverige. Vi tror att förslagen som framförs i utredningen kan bidra positivt till att möjliggöra för bättre tillgång till hälso- och sjukvård i hela landet.

Det är vidare viktigt att kommunernas förutsättningar beaktas nog i den fortsatta omställningen till god och nära vård. Kommunerna utför alltmer avancerad och omfattande sjukvård i hemmen och behöver kompenseras för detta, med ekonomiska resurser såväl som tillgång till medicinsk kompetens.

Den korta tiden för politisk beredning har även begränsat möjligheten att arbeta fram ett separat yrkande, varvid vi genom detta yttrande vill framföra vår syn på frågan.